

Rapselit i fält

I början av juni i fjol samlades hundratalet skånska oljeväxtodlare för erfarenhetsutbyte i höstrapsodlingens sköna konst. Den samlade expertisen delade med sig av sin kunskap men mest överraskade kanske höstrapsen på Bäckaskog som med facit i hand gav långt mer än alla trodde.

Text & foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Intressant oljeväxtodling, spännande fältförsök, intresserade odlare, kunniga experter, sommar och sol! Förutsättningarna kunde inte vara bättre för Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlars fältvandring den 4 juni i fjol. Det var inte vilken träff som helst. Under en dag umgicks experter och odlare på högsta nivå med fokus på höstraps. Lars Lennartsson på Bäckaskog öster om Kristianstad var värd för evenemanget som lockade nästan hundratalet intresserade odlare.

Ordförande Anders Borgquist slog inledande an nivån med frågeställningen:
– 25 000 kronor per hektar för höstrapsen, kan det vara möjligt?

Denna soliga dag i början av juni 2008 kändes detta fullt möjligt – förverkligat via 5 ton raps per hektar och ett pris på 5 kr per kilo frö. Anders mindes priset våren 2008 på 4:50 kronor som med oljetillägg landade på fem kronor. Huruvida fem ton per hektar var möjligt, och i så fall hur, det skulle dagens övningar försöka ge svar på.

pH spelar stor roll

Albin Gunnarson – projektledare för Projekt 20/20 – berättade om pH-värdets betydelse för rapsskörden. De senaste rönen tyder på att en pH-förändring med 0,5 %-enheter påverkar

rapsskörden med 200 kilo per hektar. Johan Biärsjö inflikade erfarenheter från Tyskland där växtföljdens kalkning utförs till höstrapsen.

Fosfor på hösten

Raps tar upp fosfor tidigt. Därför passar det bra med fosforgödsling på hösten. Rapsens upptag av fosfor är stort varför fosforeffektiviteten blir hög. Försök är på gång med fosforgödsling vid höga värden av fosfor i marken.

Inte bara bor

Dagen fortsatte med en flödig och intressant diskussion kring mikronäringsämnen som mynnade ut i Albins sammanfattning:

– Jag tror på höstbehandling med mikronäringsämnen som sammantaget bör ge positiv effekt på höstrapsen.

Han baserade detta på dels egna försöksresultat, dels på tyska erfarenheter, och betonade att man förutom bor även tittar på molybden och magnesium.

– Det är logiskt att mikronäring bidrar till säkerställande av den viktiga höstetableringen, inflikade Johan Biärsjö.

Så i tid

Lars Lennartsson startade nästa diskussion kring den så viktiga såtiden och höstetableringen.

Recept med ingredienser. Lars Lennartssons recept som gav 42 dt per hektar på ganska lätt jord, den snustorra sommaren 2008.

– Hur tidigt vågar man så?

Albin menade att vi måste räkna med normalår. Så tidigt och tunt med målet att nå cirka 35 plantor per kvadratmeter på våren. I Tyskland sår man första dagarna i augusti, medan fransmännen väntar till i mitten av augusti. Ett varningens finger höjdes dock för att tillväxtreglerande produkter är godkända i dessa länder – men inte i Sverige. Produkterna är viktiga medel för att hejda

Gissa skörden!

Hur gick det då i den ytterst prestigefyllda tävlingen – Gissa skörden? Jo, det visade sig i sanning att gammal är äldst och att odalmännen kan sina grödor. Överlägsen vinnare blev Nils-Bertil Offesson, känd frö- och oljeväxtodlarprofil från Lundatrakten. Med sina tippade 39,5 dt/ha kom han närmst det verkliga utfallet på 42 dt/ha.

Svensk Frötidning ringde upp Nils-Bertil Offesson för en segerintervju och startade med den klassiska frågan: Hur känns det?

– Det känns mycket bra, men jag måste säga att en tid efter mötet började jag känna mig alltmer osäker på mitt bud. Jag hade spetsat på en del regn, men det kom inget. Så att det blev 42 dt känns fantastiskt. Jag vill också passa på att gratulera Lars till den fina skörden!

Brukar du tippa skördar?

– Nog brukar jag det. Och min erfarenhet liksom många andra är att raps ofta blir bättre än man tror i torrt väder. Medan frodig grön gröda i fuktigt väder nästan alltid bjuder på en besvikelse vid skörd.

Andraplaceringen togs klart av Lars Lennartsson med 37 dt/ha.

– Jag brukar försöka tippa skörden men blev överraskad över den fina skörden. Vi fick ju i princip inget regn under hela perioden då fröna ska matas, berättar Lars, och fortsätter:

– Grödan la sig ganska kraftigt och stjälkarna var helt gröna vid tröskningen, så det var lite knepigt att ta sig igenom beståndet. Men det får väl ses som ett angenämt problem!

På delad tredjeplats kom Johan Biärsjö, Hans Thorell och Albin Gunnarson. Och till dessa och andra hugade rapstippare säger vi välkommen tillbaka och lycka till vid årets expertfältvandring i Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlars regi.

en alltför kraftig hösttillväxt. Om sådden försenas är hybrider ett bra alternativ, men vid normal och tidig sådd är hybrid- och linjesorter jämförbara.

Kunnigt om kväve

Så kom kvävefrågan på tapeten. Hur ska man gödsla? Det korta och enkla svaret enligt Johan var i juni 2008:

– Sikta på 150 kilo per hektar på våren.

Det långa svaret är fyllt av många intressanta nyanser. Kraftigt utvecklad raps är sedan hösten laddad med kväve och behöver en mindre kvävegiva. Kom

ihåg att en högre kvävegiva sänker oljehalten samtidigt som stråstyrkan försämras. Hans Thorell, SW Seed, inflikade vikten av att svag raps ska ha mycket kväve tidigt på våren.

Johan berättade vidare att sambandet mellan skördenivå och kvävegiva är mycket svagt. Och vem kan för den delen veta den exakta skörden vid tiden för gödning. Det kan vara svårt nog att gissa skörden i början av juni. Det har blivit tradition vid expertfältvandringarna att gissa skörden. Så även denna gång. Läs mer i separat ruta här ovan!

Sagt om svamp

Gunilla Berg delade med sig av sina mångåriga erfarenheter av svampsjukdomar och dess bekämpning i oljeväxter. Att bestämma behovet i fält är fruktansvärt svårt, menade Gunilla och fortsatte:

– Bestäm er i mars och var konsekventa.

Med ett rapspris kring 4 kronor per kilo är 50-55 procent av bekämpningsförsöken i raps lönsamma. Bekämpning i full blom är bäst. Senare körningar ger sämre effekt och ökade körskadorna. Gunilla avrådde bestämt från höstbehandling.

Initierat om insekter

Skidgallmygga är en gammal skadegörare som kommit i ropet igen. Tyvärr har vi inget aktuellt försöksmaterial kring denna skadegörare i Sverige, Danmark och Tyskland vilket gör frågan om bekämpning och trösklar mycket svår, menade Gunilla Berg.

– Tänk på att försöka hålla med en (1) bekämpning vilket minskar risken för resistens betydligt.

Viktigt med tanke på att det för närvarande inte finns några nya revolutionerande insekticider i pipelinen. Någon i den intresserade församling påpekade att nya rön visar att Biscaya faktiskt påverkar bin. Något som Gunilla Berg höll med om och såg som ett orosmoment.

Från fält till slott

Därmed var sessionen i fält slut och den samlade skaran rapsentusiaster vandrade in i ett svalt Bäckaskogs Slott. Här fördjupades diskussionen kring svampsjukdomar. Även höstens sortval togs upp och Albin Gunnarson redogjorde för erfarenheter från Projekt 20/20. På svampsidan betonade Johan Biärsjö:

– I Sverige saknar vi ett bra höstpreparat med tillväxtreglering.

Sortdiskussionen får anses som färskvara och tas inte upp här. Desto mer tidlös var däremot sista temat för dagen: Etableringen. Albin betonade värdet av att göra alla viktiga insatser i tid – i rätt tid. Några exempel är spillraps och snigelbekämpningarna på hösten. Men viktigast av allt kanske såtiden och uppkomsten är. De senaste beräkningarna visar att man tappar cirka 200 kronor per hektar för varje dags försenad sådd.

Det om något är att tänka på inför årets höstrapssådd. «